

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE

Kliknite za dodajanje besedila

1.LEGA

Obsredozemske pokrajine zavzemajo jugozahodni del Slovenije.

sedila

2. RAZDELITEV

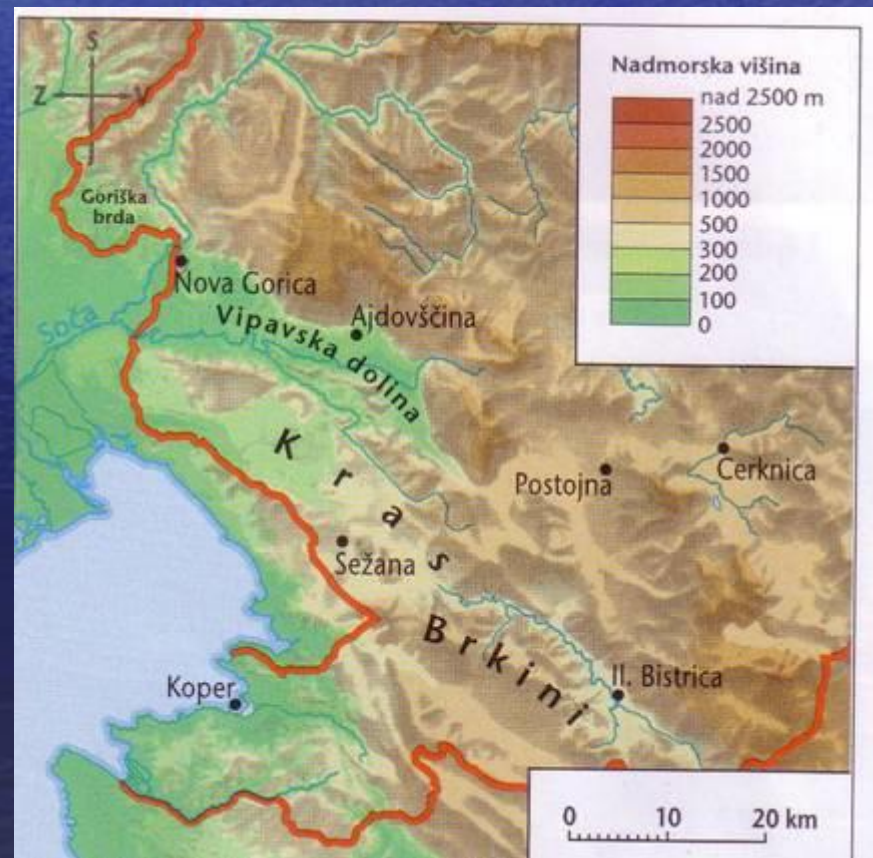
ali

Razdelimo jih na:

- a) FLIŠNE POKRAJINE
- b) KRAŠKE POKRAJINE

a) POKRAJINE OB MORJU

b) POKRAJINE V
NOTRANJOSTI

TRŽAŠKI ZALIV

Je skrajni severni del Jadranskaga morja.

Delijo si ga Italija, Slovenija in Hrvaška.

V njem je GOST LADIJSKI PROMET (zaradi dveh pristanišč KOPER in TRST).

Tržaški zaliv je zelo občutljiv za onesnaževanje.

PREMISLI:

1. S kakšno onesnaženostjo se sooča Tržaški zaliv?
2. Ali je zaradi onesnaženosti zaliva ogroženo življenje ljudi?
3. Kako onesnaženost morja škoduje ribam? Kaj pa tistim, ki jedo ribe, ulovljene v Tržaškem zalivu?

3. POVRŠJE

Prevladujeta dve kamnini:

a) FLIŠ: je kamnina, ki ne prepušča vode; izmenjujeta se plast LAPORJA in PEŠČENJAKA

b) APNENEC: je kamnina, ki prepušča vodo; tam se pojavljajo značilni kraški pojavi kot v Dinarskokraških pokrajinah

FLIŠNE POKRAJINE

Flišne pokrajine so: GORIŠKA BRDA, VIPAVSKA DOLINA, BRKINI, KOPRSKO GRIČEVJE in BRKINI.

Tu prevladujejo HRIBOVJA in GRIČEVJA, kjer so reke urezale doline.

KRAŠKE POKRAJINE

Kraška pokrajina je planota Kras.

VIPAVSKA DOLINA (flišna pokrajina)

Vipavska dolina je široka in ravna ter zaradi toplega podnebja, rodovitne prsti in reke Vipave omogoča raznovrstno kmetijstvo. Uspevajo žita in sadje, zelenjava in vinska trta.

GORIŠKA BRDA (flišna pokrajina)

- Goriška brda so toplo gričevje, katerega sončna pobočja se spuščajo proti jugu in zahodu. Zelo primerna so za gojenje sadja in grozdja. Poleg velike vinske kleti na Dobrovem imajo vinogradniki tudi manjše kleti, v katerih uspešno negujejo kakovostna vina v majhnih količinah, ki dosegajo visoke cene.

Simbol kraja Dobrovo v Goriških brdih je tudi kvadraten renesančni grad s stolpi na vogalih.

BRKINI (flišna pokrajina)

- Brkini so najvišja primorska pokrajina, zato so vplivi morja tu najmanjši. Tudi dolino Reke štejemo k primorskemu svetu. Kmetijstvo je usmerjeno v živinorejo in sadjarstvo,, nekaj je tudi vinogradništva, večina ljudi pa je zaposlena v drugih dejavnostih.

Ilirska Bistrica je prometno in gospodarsko središče Brkinov.

KRAS (kraška pokrajina)

Kras je kraška pokrajina, kjer so vasi strnjene v gruči, ponavadi na vzpetem zemljišču, ker je bil ravninski del namenjen njivam. Stare kmečke hiše so zgrajene iz belega, trdnega kamna apnenca, ki ga je v pokrajini v izobilju.

5. PODNEBJE

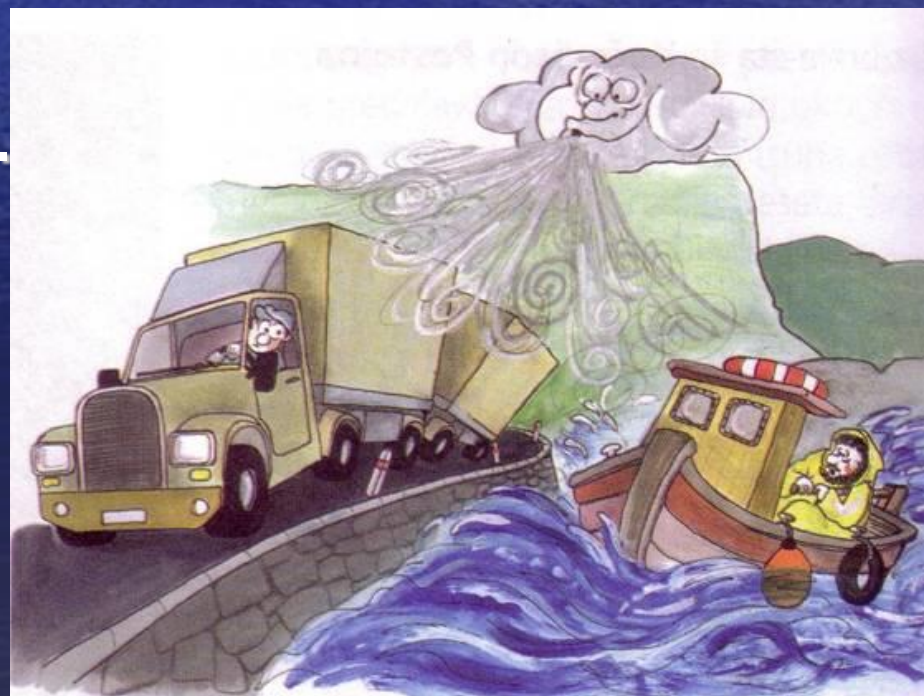
Zaradi VPLIVA MORJA imajo Obsredozemske pokrajine višje temperature kot ostala Slovenija.

Poletja so vroča, dolga in z malo padavinami.

Zime so kratke, vlažne, temperature se redko spustijo pod nič stopinj.

Pozimi je značilna BURJA (močan, hladen, sunkovit veter).

Višje temperature morja tudi pozimi segrevajo okolico (kopno).

Burji je v notranjosti primorskega sveta prilagojena gradnja hiš. Na privetrni strani ni oken, strehe so obložene s kamenjem, da jih burja ne razkrije.

Po nagibu dreves v pokrajini lahko vidimo, s katere strani piha burja.

6. VODOVJE

Med vodami ima glavno vlogo MORJE.

Največja reka je Soča, ki se izliva v Tržaški zaliv. Ostale reke so krajše: Vipava, Rižana, Dragonja.

Na planoti Kras ni površinskih voda.

VODE

- **Soča** je edina daljša reka na tem območju, vanjo se izliva **Vipava**.
- **Dragonja** je mejna reka s Hrvaško.
- Reka **Reka** izgine v Škocjanskih jamah, ki jih je UNESCO razglasil za svetovno naravno znamenitost.

Soča

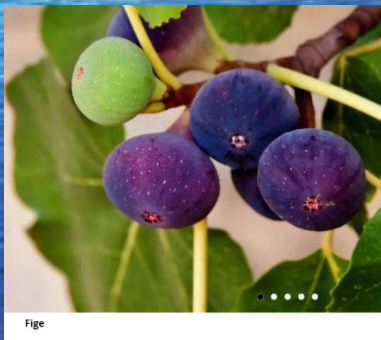
7. RASTLINSTVO IN ŽIVALSTVO

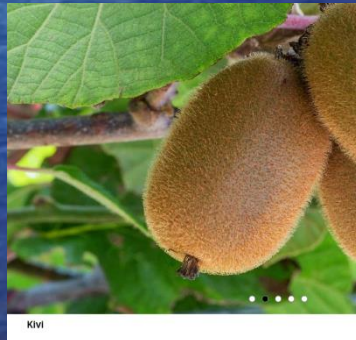
Zaradi toplejših zim zlasti rastline ob morju ne odvržejo listov (zimzelene rastline).

Rastline začnejo spomladi prej cveteti in dozoriijo v plodove precej prej kot v ostalih delih Slovenije.

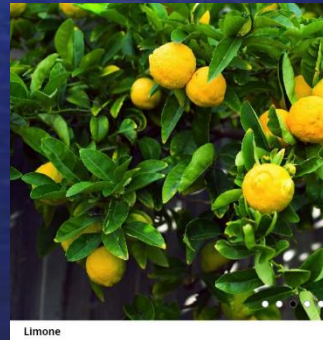
Značilne rastline so: fige, kivi, limone, kaki, oljke, sivka...

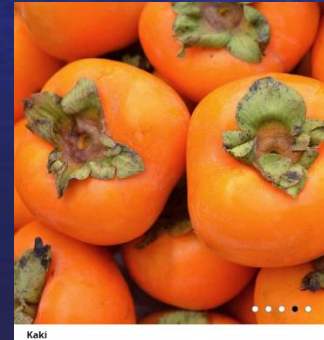
Fige

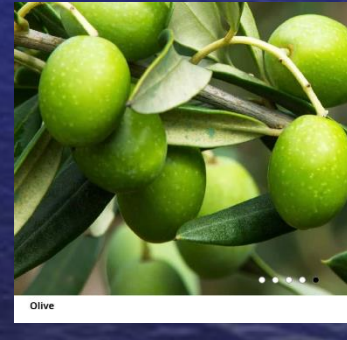
Kivi

Limone

Kaki

Olive

Obsredozemske pokrajine imajo pisan živalski svet.
SOLINE so življenjski prostor različnih vrst PTIC.

npr. rumenonogi
galeb

Etruščanska rovka je eden najmanjših
sesalcev na svetu.

8. POSELITEV

Največja gostota prebivalstva je ob morju.
Največja mesta ob morju so: Koper, Piran,
Portorož, Izola...

Največja mesta v notranjosti pa so Nova
Gorica, Ajdovščina, Sežana...

STARA KRAŠKA HIŠA

Prebivalci so nekoč za gradnjo uporabili kamen. Tudi streha je bila pokrita s kamnitimi SKRLAMI. Na njej je stal mogočen dimnik.

Deževnica je s strehe odtekala po KAMNITIH ŽLEBOVIH v VODNJAK (štirno), ki je stal ob hiši.

Hiša je imela GANK, kamnite podboje vrat, okna z železnimi križi.

V pritličju je gospodarski del, v prvem nadstropju pa bivalni del.

Značilen je VISOK ZID, ki je branil dvorišče pred burjo. V tem zidu je bil vhod na dvorišče urejen kot KAMNIT PORTAL ali kaluna z lesenimi vrati.

KAMNITE SKRLE

GANK

PORTAL

KAMNITI
ZID

9. GOSPODARSTVO V PRETEKLOSTI

Vezano je bilo na naravne vire.

V kmetijstvu so bili razviti:

- VINOGRADNIŠTVO
- SADJARSTVO
- OLJKARSTVO

Kjer so bila zemljišča strma, so si pomagali z ureditvijo TERAS in gradnjo podpornih zidov.

Na Krasu so se preživljali z
REJO DROBNICE (KOZ IN OVC).

Ob morju se je razvilo SOLINARSTVO. Na plitki ravnici tik ob morju so uredili bazene za IZHLAPEVANJE MORSKE VODE in pridobivanje soli.

Znane so bile Sečoveljske in Strunjanske soline, v katerih so pridelovali sol s tradicionalnim postopkom starim že več kot 500 let. Pridelano sol so z lesenimi strgali pograbili na kupe ter jo odcejeno in posušeno shranili v skladišča.

Kmetje s Krasa so nekoč v Trstu veliko prodajali, ne le vino teran in pršut, ampak tudi povrtnino, žito in krompir.

kraški pršut

sorta grozdja REFOŠk, iz katere izdelujejo vino TERAN

kraški pršut in teran

10. GOSPODARSTVO DANES

V kmetijstvu še vedno prevladujejo
VINOGRADNIŠTVO,
SADJARSTVO in
ZELENJADARSTVO.

V mestih v notranjosti se
je razvila INDUSTRIJA npr.
Fructal, Mlinotest v
Ajdovščini.

Pomen ribištva se
zmanjšuje, raste pa
pomen GOJENJA školjk
in rib.

Vedno večji pomen pa
pridobiva TURIZEM: OB
MORJU, OBISK
Škocjanskih jam, obisk
Lipice...

Pokrajina Kras je poleg pršuta in terana znana tudi po belih konjih – LIPICANCIH.

Lipica na Krasu je svetovno znana kobilarna.

ŠKOCJANSKE JAME

Škocjanske jame so sistem vodnih jam, skozi katerega teče reka Reka. Nahajajo se v bližini Divače na slovenskem Krasu. Zanje značilna geološka tvorba so ponvice.

11.PROMET

CESTE v Obsredozemskih pokrajinah so sredi turistične sezone zelo obremenjene.

Pomembna je tudi ŽELEZNIŠKA POVEZAVA pristanišča Kopra z notranjostjo s Srednjo in Severno Evropo.

